

Бондар Катерина
курсант, ст.солдат
Військовий інститут Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

Чистик Олександр
підполковник, доцент кафедри фінансового забезпечення військ
Військовий інститут Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

Katerina Bondar
cadet, senior soldier
Military Institute of Kyiv National University named after Taras Shevtchenko
Kyiv, Ukraine

Alexander Chistik
lieutenant colonel, associate professor of the department of financial support of the troops
Military Institute of Kyiv National University named after Taras Shevtchenko
Kyiv, Ukraine

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПОТРЕБ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2022 РОЦІ

FEATURES OF PROVIDING FINANCIAL RESOURCES TO THE NEEDS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE IN 2022

З початком збройної агресії росії проти України у 2014 році Збройні Сили України поступово переходили на нові форми фінансування. Проте, після початку повномасштабної війни від 24 лютого 2022 року Збройні сили України і держава в цілому, перейшли на фінансування в умовах воєнного стану, а отже змінились не лише терміни виплат, а й підхід до здійснення фінансування.

З початком воєнного стану пріоритетним направленням бюджетних коштів стало забезпечення обороноздатності держави в умовах війни, тобто першочергово гроші йдуть на утримання Збройних сил України та підвищення рівня боєздатності нашої армії. Згідно із вимогами [3], у першу чергу Державна казначейська служба України призупиняє виплати для державних підприємств чи інших бюджетних організацій поки не здійснені видатки на ЗСУ.

В умовах воєнного стану усі міністерства, які є в нашій державі, а також Національний банк України відкрили свої резервні фонди та передали кошти на потреби Збройних Сил України, оскільки відбулась мобілізація та прийшло багато добровольців, які виявили бажання захищати свою Батьківщину. Саме через це начальнику фінансового органу доводиться постійно вносити зміни до кошторису задля забезпечення усіх військовослужбовців вчасною виплатою грошового забезпечення, додаткових винагород та інших видів забезпечення (речового, продовольчого тощо).

Взагалі, у мирний час забезпечення військових частин Збройних Сил України здійснювалось на основі кошторису, отриманого від забезпечувального фінансового органу. Кошторис складався та планувався на рік, як і в інших бюджетних установах. Проект кошторису завжди затверджувався керівником органу управління (розпорядник коштів вищого рівня). Під час війни проект кошторису складається в поточному місяці на наступний, тобто у березні на квітень, у квітні на травень, тощо. Проект кошторису затверджується лише командиром частини, без затвердження керівника органу управління. Це зроблено для того, щоб пришвидшити процес надання бюджетних асигнувань для потреб Збройних Сил України.

Ще однією особливістю забезпечення військових частин ЗСУ у 2022 році є підвищення грошового забезпечення військовослужбовців на 30%, а також виплата додаткової винагороди у розмірі 30 та 100 тисяч гривень задля підвищення престижу військової служби і залучення на військову службу на період воєнного стану найбільш освічених і підготовлених громадян України.

У країні бойові дії, втрати щодня змінюються, остаточні розрахунки будуть після. Зараз якщо говорити про розрахунки Мінфіну щодо втрат бюджету, то втрати України становлять близько 2 млрд грн на день. Якщо говорити про втрати інфраструктури, то за місяць війни вони попередньо становили 119 млрд доларів. Тобто 4,25 млрд доларів на день. Якщо додати сюди військові втрати та збільшені військові та соціальні витрати, програми підтримки, втрати економіки та підприємств, тоді говоримо про 565 млрд доларів США.

У мирний час діє ЗУ «Про публічні закупівлі», який дає змогу заключати в/ч найбільш вигідні договори та дає змогу незалежній зовнішній перевірці (аудит) побачити чи справді це є найбільш оптимальний варіант договору. У в/ч А0001 відповідальні виконавці за заключення договору (у кожній службі) шукають найбільш дешевий варіант або пишуть запит у системі Prozzogo та ця система автоматично сама обирає найбільш вигідну ціну для в/ч.

У воєнний же час цей закон не діє, оскільки він сповільнює процес закупівлі товарно-матеріальних цінностей. В умовах воєнного стану Постанова № 169 [6] дозволяє проводити оборонні закупівлі товарів, робіт і послуг без застосування видів закупівель, які визначає Закон України «Про оборонні закупівлі» від 17.07.2020 № 808-IX. Переліки та обсяги закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб сектору безпеки і оборони, а також інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони України визначають своїм рішенням державні замовники у сфері оборони.

Із сказаного вище, можна зрозуміти, що в умовах воєнного стану Кабінет міністрів України спростив систему укладення договорів для закупівлі товарів та матеріалів, які необхідні військовій частині задля підвищення своєї боєздатності. З іншої сторони військовій частині доведеться укладати не найбільш вигідні та не найбільш дешеві договори, оскільки під час війни багато підприємств закрилось або не можуть більше забезпечити військову частину своїми товарами. Та, на мою думку, краще витратити більше коштів і при цьому зберегти час (який є дуже важливим в умовах війни), аніж довго шукати дешевший варіант і бути не в змозі виконати бойове завдання поставлене старшим командиром.

Отже, можна зробити висновок, що з початком повномасштабної війни фінансування Збройних сил України і держави, в цілому, перейшло під режим воєнного часу, оскільки зараз першочерговим завданням для країни є збереження наших територій та життя людей. Взагалі, фінансування Збройних сил України є досить налагодженою системою, хоча, на мою думку, має певні проблеми.

Однією із насущних проблем у фінансуванні Збройних сил України для мене є злегка нерациональне використання бюджетних коштів. Є такі товари (до прикладу паливно-мастильні матеріали), які закуповує і військова частина і Міністерство оборони України. Проблемою є те, що Міністерство оборони України закуповує ці товари у великій кількості, а відповідно за оптовою ціною, а військова частина закуповує їх у значно менших кількостях і за роздрібною ціною. Виходить так, що відбувається дещо більше використання коштів. На мою думку, шляхом вирішення цієї проблеми була б оптова закупівля таких товарів лише Міністерством оборони України та видача таких товарів для військової частини згідно із поданими заявками (заяви складають начальники служб відповідно до своїх потреб). Таким чином, відбуватиметься більша економія бюджетних коштів, а також здійснюватиметься контроль за використанням цих товарів і краще прогнозування своїх потреб на подальші періоди.

Також важливою проблемою у фінансуванні Збройних сил України є розкрадання коштів на багатьох рівнях. Усі ми знаємо, що корупція є однією із найбільших проблем у всієї держави, на жаль, Збройні сили України не є виключенням. Навіть у режимі воєнного

часу знаходяться недобросовісні люди, які користуються тим, що звітність призупинена та розкрадають кошти. Для вирішення цієї проблеми потрібно посилити внутрішні та зовнішні перевірки задля запобігання злочинних вчинків, а також підвищення рівня самосвідомості у військовослужбовців.

Отже, із сказаного вище, можна зробити висновок, що система фінансування Збройних сил України є досить досконалою як у мирний, так і у воєнний час, не дивлячись на певні проблеми. Для покращення системи фінансування необхідно постійно покращувати систему фінансування, а також і не забувати про систему контролю та перевірок за виконанням та використанням державного бюджету військовими частинами. Також не потрібно забувати, що потрібно постійно модернізувати систему для того, щоб вона не застарівала та не втрачала свою актуальність з плином часу. На мою думку, для покращення системи фінансування Збройних сил України можна ввести заохочення для начальників фінансового органу, які зекономили державні кошти при цьому не втратили боєздатності. Це підвищило б мотивацію у начальників фінансових органів доцільніше використовувати бюджетні асигнування.

Перелік використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 року № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану»
2. Указ Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.2022 року №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану»
4. Економіка великої війни. «Сотні мільярдів доларів потрібні, щоб привести країну у довоєнний вигляд» інтерв'ю НВ з Денисом Шмигалем. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/vtrati-ukrajini-u-viyni-vidnovlennya-eksportu-pensiji-interv-yu-z-denisom-shmigalem-novini-ukrajini-50230827.html>
5. Закон України від 25.12.2015 року № 922-VIII «Про публічні закупівлі»
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 року № 169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану»
7. Закон України від 17.07.2020 року № 808-IX «Про оборонні закупівлі»